

DEL 2
belønning
med legetøj

Belønninger

- hvad skal vi lege?

I sidste nummer af DcH-bladet havde jeg fokus på at belønne hunden for sit arbejde. Her begrænsede jeg belønningerne til at tage udgangspunkt i de fleste hundes naturlige lyst til at have mad. For rigtig mange hunde går vejen til hundens hjerte – eller hvad man nu vil – gennem dens mave; så derfor er mad ofte en god og nem måde at belønne hunden for dens gerninger og samarbejdsvilje.

TEKST OG FOTO: JETTE NYBO ANDERSEN, formand for DcH Bladet og kredsinstruktør

Når mange gerne vil anvende legetøj som belønning for hundens arbejde, kan det være af følgende årsager:

- Hunden er ikke specielt interesseret i mad
- Hunden er meget glad for at lege
- Man ønsker mere fart og tempo i hundens arbejde

Når man arbejder med belønningsbaseret træning, er essensen at enten får hunden en belønning, eller også gør den ikke. Jo bedre vi er til at administrere hvad, hvordan og hvornår vi belønner, jo bedre er vi til at træne vores hunde.

Træningen kræver (som også nævnt i sidste, første del af artiklen), at hunden skal have lært følgende forhold, der er centrale for belønningstræning (uanset hvilken belønning, man anvender):

1. Hunden skal vide, at dens egen adfærd er adgangsbillet til belønningen
2. Hunden tager ikke belønningen selv, til trods for at den er synlig
3. Hunden skal vide, at dens egen adfærd kan

udløse en belønning, også selv om den ikke er synlig

4. Hunden ved, at vi har de mest attraktive belønninger

Når vi ønsker at bruge leg som belønning, er det en god idé, at det er os der bestemmer, hvornår der skal leges. Det er os, der sætter reglerne for, hvordan der skal leges - og det er også os, der stopper legen. Jeg synes bedst om at lege med forskelligt legetøj, men nogen hunde synes også, at forskellige brydelege er sjove. Det bruger jeg bare ikke.

Langt de fleste hvalpe kan lide at lege, men det kan være meget store forskelle på, hvordan hunde leger. Racemæssigt er hundene forskellige, nogle racer vil meget gerne have noget i munden, andre synes det er sjovt bare at jage noget, der er i bevægelse, og nogen synes brydekampe er sjovest. Mange voksne hunde elsker også at lege, men for nogen hunde kan det være svært at introducere legen, hvis hunden er blevet voksen.

Når jeg får en hundehvalp, starter jeg allerede her på at introducere den leg, jeg gerne vil have. Så en del af min hvalpetræning er at lege med hundehvalpen. Hunden skal lære, at legen er en belønning.

For mig er det mest interessante at lege med en genstand: en bold, et trækkelegetøj, en dummy, et bideskind, ja, der er uendelige muligheder for, hvad man kan købe af legetøj til hunden. Hvordan man leger med hunden, afhænger lidt af, hvilket legetøj jeg som hundefører foretrækker og selvfølgelig også, hvad hunden synes er sjovest.

Når jeg indlærer legen er det vigtigt, at legen er et fælles projekt; og at hunden altid har lyst til at inddrage mig i legen, selvom den har fået legetøjet. Så hunden skal som nummer ét altid have lyst til at komme tilbage til mig.

Forskellige måder at lege på

Nogle hunde og hundeførere leger altid på samme måde, men jeg synes det er vigtigt, at man lærer hunden mange forskellige lege. Nogle lege er gode i bestemte situationer; andre er bare nemmere og kræver ikke så stor en indsats af hundeføreren.

Trækkelege

Nogle hunde elsker at trække, og det kan være i hvad som helst: et fleecetrækkelegetøj, et bideskind, en bold med snor i eller hvad man nu kan finde på. Det vigtigste ved trækkelegen er, at begge har plads til at holde fast. En trækkeleg er en slags brydekamp, hvem er stærkest? Legen er kun sjov, hvis den bliver ligeværdig: hvis du altid trækker bideskindet ud af munden på hunden, får den ikke lyst til at komme tilbage med den. Det samme gør sig gældende for dig: hvis hunden knurrer af dig (på en res-

Doris og Tjep elsker at lege trækkeleg – et langt trækkelegetøj kan give hunden mere plads

Der er mange forskellige versioner af bolde

sourceforsvarsmåde), synes du heller ikke legen er sjov.

Indlæring af trækkelegen gøres fx ved at sidde på gulvet og trække et blødt trækkelegetøj hen ad gulvet væk fra hunden. Når hunde tager fat i legetøjet, kan man enten trække let i trækkelegetøjet for at se, om hunden holder fast eller slippe det med det samme. Vi vil jo gerne lære hunden, at det

er sjovt at trække i legetøjet, så hvis vi bare river det ud af munden på den, risikerer vi, at den hurtigt mister lysten. Opfatter den derimod, at den er stærk og kan få revet legetøjet fra dig, synes den selv, den er lidt sej.

Vi ønsker, at hunden skal komme tilbage med legetøjet af egen fri vilje, så legen bliver et fælles projekt. Mange hunde vil gerne "give os en chance til", hvis de føler sig overlegne i legen. Så hvis vi virkelig engagerer os i legen og hunden "alligevel vinder", vil den være mere tilbøjelig til at komme tilbage. Er dette ikke tilfældet, kan man have et ekstra stykke legetøj. Så lige så snart hunden har vundet det ene trækkelegetøj, finder man et nyt frem som gøres levende. Nu kan hunden få en ny trækkeleg i gang med det nye legetøj og så fremdeles.

Hvis jeg ønsker at lære hunden trækkelegen, bruger jeg ikke godbidder til at få hunden tilbage, da den jo så automatisk skal slippe legetøjet.

Jeg vil gerne have hunden til at lære at holde godt fast. Gode tips til det er; dels at trækketovet er langt; så hunden ikke behøver at være alt for tæt på hundeføreren (det kan godt være grænseoverskridende for den), dels kan man lave trækket opad, så er hunden mere tilbøjelig til at forstærke grebet. Når hunden så trækker i tovet, "lader jeg som om", at hunden trækker mig af sted, og på et tidspunkt "mister jeg grebet" og hunden vinder. Med det samme hunden vinder, prøver jeg at få den tilbage til mig igen, så vi kan starte legen op på ny.

Det er vigtigt at afslutte legen, inden hunden mister interessen. Vi kan evt. her bytte med en godbid. Her kan man træne en slipkommando ved at sige "slip", lige inden hunden slipper for at tage godbid den.

At hente bolde

Mine hundes bedste belønning er at få lov at hente en bold, der bliver kastet. Så kommer de tilbage med den og håber den bliver kastet igen. Det kaldes vist en boomerang. Det kan de gøre i dagevis. Måske er det fordi, de er retrievere og har indbygget en stor lyst til at hente ting i deres genetik. Det skal dog siges, at det ikke er en god idé tankeløst at kaste bol-

de til hunden. Dels får man stressede hunde, der ikke kan finde andet at leve for, dels er det fysisk meget belastende for dem.

Men det at aflevere en bold som en belønning, er en hurtig og nem måde at belønne hunden.

På samme måde som med trækkelegen ønsker jeg, at hunden har lyst til at komme tilbage med bolden, når den er blevet kastet, så vi har et fællesskab omkring bolden.

I starten gør jeg bolden interessant ved at sparke eller kaste den. Hvalpens naturlige byttedrift gør den interesseret i alt, hvad der bevæger sig. Når den når hen til bolden, kalder jeg på hvalpen for at få den hen til mig. Og som ved alt muligt andet hvalpen har løbet efter, belønner jeg den rigtig meget for at komme tilbage til mig. Jeg er uinteressert i bolden, men kaster al min kærlighed på hvalpen. Når hvalpen finder ud af, at jeg faktisk ikke er interesseret i at stjæle dens bold, vover den at bringe bolden

tættere og tættere hjem til mig. Det er vigtigt, at det stadig er hvalpen, der får opmærksomheden og ikke bolden. Hvis den får idéen om, at jeg bare vil tage bolden fra den, er det da for dumt at komme med den. Når hvalpen kommer helt ind til mig med bolden, roser jeg den overstrømmende for at have bolden i munden. Jeg sætter altid som et målbillede for mig selv: at se hvalpen komme med halen lige i vejret hen til mig og stikke bolden op i ansigtet på mig: ”se hvad jeg har, er jeg ikke dygtig?” Det er den adfærd, jeg gerne vil have. Er bolden tabt undervejs, er det bare ærgerligt. Den skal nok komme med hjem, når hvalpen finder ud af, at den gerne må beholde den. Jeg lader bare bolden ligge og er fuldstændig uinteressert i den. Hvalpen får dog ikke lov at få bolden igen, det er konsekvensen for, at den ikke blev bragt hjem. Så stopper legen der i denne situation.

Man kan også gøre som med trækketovet, hvor man bare her bruger to ens bolde. Når hvalpen har hentet den ene, viser man den, at man har én mere, som den kan komme ind og hente osv. Nogle gange bliver det bare så vildt for min smag, og hvalpen/hunden står pludselig med to bolde, fordi den ikke fik smidt den første, og så er man lige vidt.

Er hvalpen/hunden meget modvillig i at komme tilbage med bolden eller for den sags skyld andet legetøj, vil jeg tage den i snor. Hunden skal ikke få fornemmelsen af, at den er uden for rækkevidde, og så kan vi ellers jage den, for at få fat i det den har. Mange hunde synes, det er det sjoveste i verden, at når den har noget, vi gerne vil have, så løber vi efter den. Vi skal i træningen med vores hunde sikre os, at hunden aldrig opnår at lære, at det netop er det sjoveste i verden at lege katten efter musen.

Et udvalg af forskellige belønninger. Pluto napper lige den med kaninskind

Jagtlege

I bund og grund er det meste leg vi foretager os med hunden baseret på hundens byttedrift. Hundens genetik afspejler ofte, hvilken del af byttedriften avlen på hunden har favoriseret. Retrieveren vil gerne hente byttet hjem, når det er skudt, mens andre hunderacer gerne vil indfange byttet ved at løbe det op. Dét at jage noget er for nogen hunde dét, den synes er sjovest. Her kan man tage en klud, en bold, et stykke skind og sætte i en lang snor, og så løbe afsted med det, så hunden kan få lov at jage legetøjet. Måske synes hunden ikke, at det er så sjovt at have legetøjet i munden, men hvis bare jagten er sjov, kan den også være en belønning.

At slippe legetøjet

Uanset hvilket legetøj man bruger til at lege med hunden med, er det vigtigt, at man kan afslutte legen på en fornuftig måde. Og at man kan få hunden til at slippe til enhver tid. Så derfor skal man planlægge en strategi for, hvordan man gør det.

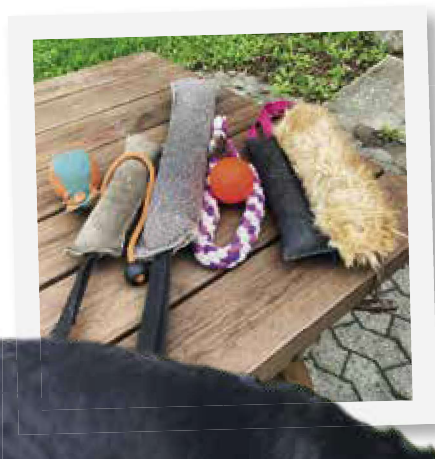
Ved mange hunde kan man få hunden til at slippe ved at tilbyde den en godbid i stedet for, men det gælder ikke altid. Nogle gange får legetøjet så stor værdi, at hunden ikke gider at tage godbidderne.

Jeg lærer mine hunde, at hvis jeg holder hånden udstrakt under hundens mund, skal den spytte bolden ud. Hvis jeg prøver at ”pille” bolden ud af munden på dem, vil de typisk bare lukke mere sammen om den.

Har man et trækkelegetøj eller en bold med snor, man gerne vil have hunden til at aflevere, er det vigtigt, man ikke trækker i det, når man ønsker at hunden skal slippe. Det vil være for svært for hunden, da den så stadig er i gang med legen/”kampen”. Jeg tager et roligt og fast greb i hundens halsbånd; det skal gerne signalere ro nu; og først når jeg kan mærke at hunden er faldet til ro, siger jeg ”slip” til den.

Man kan også gøre det til en regel, at man altid tilbyder hunden dens allerbedste stykke legetøj til sidst. Det som den altid får lov at beholde og bære hjem i bilen.

Det er vigtigt fra start at lave nogen gode rutiner om at aflevere legetøjet, jo mere konflikt man har i situationen, ja værre bliver det. Er hunden meget ”ophidset” og intens i legen, kan det være svært for den at slippe; også egentlig selvom den ser ud til gerne at ville. Prøv at give god tid, få hunden til at lægge sig, så den efterhånden falder ned, og igen bliver i stand til at slippe. At ”bruge magt” i situationen er ikke nogen god løsning; hunden bliver bare mere stresset og forsvarsberedt næste gang, og så holder

En boldkanon kan belønne hunden selv om den er langt væk

En magnetbold kan placeres der hvor man gerne vil have hunden til at fokusere

den bare endnu bedre fast. Så er legen ikke længere god, hverken for hunden, hundeføreren eller træningen.

Uhensigtsmæssig leg

Jeg bruger primært trækkelege og det at kaste legetøjet som belønning, og mine hunde har således lært, at det altid er vigtigt at komme tilbage, så vi kan fortsætte træningen/legen.

Jeg vil altid vurdere, om den leg vi laver, giver mening i forhold til min træning - ellers vil jeg finde en anden måde at belønne på. Belønningen må ikke gøre træningen dårligere. Hvis jeg kaster en bold og hunden synes det er sjovt at fange bolden, men derefter smider den, vil hunden måske føle sig belønnet i situationen, men jeg skal ud og finde bolden igen, og hunden har måske også mistet interessen for mig. Så er belønningen uhensigtsmæssig - i hvert fald for mig. Hunden følte måske suset ved at løbe efter bolden - så blev den faktisk belønnet. Men jeg vil alligevel overveje, hvor god belønningen var.

Hvis hunden bliver meget stresset over at få sin belønning, vil jeg også overveje, om det var en god belønning for hunden, eller i hvert fald måske i hvilket omfang jeg skal bruge denne type belønning.

Vil hunden ikke slippe belønningen, og der er konflikt hver gang, jeg skal tage belønningen fra hunden, er det IKKE en god belønning. Måske vil jeg anvende denne belønningsform som afslutning på en træningsseance, hvor hunden kan beholde belønningen, men belønningen skal ikke give konflikter i vores samarbejde.

"Legen er et fælles projekt og hunden skal have lyst til at inddrage mig i legen"

At bruge legen som belønning

Når hunden har "lært at lege", inddrager jeg det i træningen, og bruger det, dels på samme måde som jeg bruger godbidder, dvs. klik og beløn - nu får du bare bolden i stedet for en godbid. Mange gange bruger jeg legetøjet for at sætte lidt mere tempo på hunden. Så derfor bruges legetøjet mere aktivt end godbidderne. Men det er vigtigt, at hunden ikke bare skal lege, men altså arbejder sig til at få lov at lege.

Man kan jo få mange kreative løsninger på at bruge legetøj som belønninger. Det er måske primært bolde. Fx kan man købe bolde med magneter i. Det gør, at man kan sætte en magnet på sin træningsvest; og så kan man placere bolden lige der, hvor man ønsker, at belønningen skal falde. På den måde kan man give en hurtig belønning, lige hvor man ønsker. Mange bruger den i fri ved fod eller ved indkald; og så placerer man bolden, hvor man ønsker, at hunden skal se hen, så den ikke altid søger øjenkontakt. Fx er det ikke ønskeligt, at hunden søger øjenkontakt i en fri ved fod, idet den i så fald vil placere sig alt for langt fremme. I stedet kan bolden ved hjælp af magneten placeres lige under armen, så hunden har den som en markør.

Man kan også købe bolddropper eller boldkanoner, som kan anvendes, når man ønsker hunden skal løbe væk fra en fx i en fremadsendelse. Her kan man altså udløse bolden i en afstand på vist nok op til 200 meter. Man kan selvfølgelig godt placere bolden på en spand, men det vil skabe en langt højere spænding for hunden, hvis bolden først "kastes", idet hunden er kommet ud til den.

Et andet virkemiddel man kan bruge i noget legetøj er, hvis legetøj kan sige "piv". Mange hunde blive tricket af pivlyde og synes derfor, det bliver ekstra sjovt og spændende. Udover at mange hunde synes de er rigtig sjove, har

en pivbold også den fordel, at man kan få den til at sige noget, selv om hunden ikke kan se den. Jeg bruger af og til at "stresse" min hund til at skynde sig. For eksempel hvis den skal hente en apport, og jeg synes den er for langsom. Jeg viser min hund, at jeg har en bold, den godt må få, når den har hentet apporten = min forventningsaftale med hunden. Når apporten er kastet, hunden har fået lov at løbe, piver jeg med bolden. Hunden hører pivet og kan gøre:

1: Jeg vil have bolden, så løber tilbage uden at hente apporten = bare ærgerligt eller 2: Jeg skynder mig, så jeg hurtigt kan få min bold.

Dette kan jeg gøre med en synlig bold, men hvis jeg har en pivbold i lommen, er jeg i stand til at sætte lyd på bolden. Så bolden stadig kan give et signal, uden altså at hunden kan se den.

Jeg bruger også ofte legetøj (ja jeg indrømmer, at jeg mest bruger en bold) som om, det var en godbid. Værsgod her er bolden; det er din belønning. Jeg leger ikke yderligere med den. Bolden bliver bare en bekræftelse af, at jeg er tilfreds, men jeg ønsker ikke at gøre mere ud af det. Så bare fordi man bruger legetøj, behøves det ikke at være vildt. Nogen hunde kan slet ikke håndtere, at det bliver for vildt og bliver derfor alt for stressede. Så det er selvfølgelig også om at finde en balance i legen og træningen.

Når jeg har min voksne hund, som ikke modtager helt så mange belønninger som den unge hund under oplæring, bruger jeg i langt højere grad legetøj som belønning, end jeg bruger mad. Legetøjet har meget stor værdi for mine hunde, og jeg har det altid med. I øvelser hvor jeg træner større præcision og sikkerhed, og hvor jeg har behov for en hund, der er rolig og fattet, vil jeg dog foretrække godbidder. Men det kan jeg selvfølgelig også kun gøre på den måde, fordi mine hunde elsker mad, men bestemt også elsker at lege med mig. 🐾